

SĂPĂTURILE DE LA BRANEȚ, JUD. OLT

Stațiunea arheologică Branet¹, se află la 600 m N de satul cu acest nume, pe un pinten de terasă, ce se integrează - în zonă - în ultimul intrând al Podișului getic. Promontoriul prezintă caracteristici similare² cu cele ale altor înălțimi pe care s-au constatat locuiri din perioada de trecere la epoca bronzului și din această din urmă epocă. În vechime, era înconjurat din trei părți de ape, iar pădurile dinspre SE constituiau de asemenea un alt obstacol natural greu de străbătut de eventuali atacatori.

Pintenu de la deal are o lungime de 250 m, lățimea de 60 m și înălțimea de 20 m. Laturile lungi sînt într-o accentuată stare de degradare, surparea treptată a mahurilor provocînd și distrugerea resturilor de locuire străvechi.

Cercetarea arheologică a acestei stațiuni a durat în anul 1972, între 12 iulie și 1 august și a avut drept scop să precizeze conținutul cultural-arheologic al locuirilor existente acolo, întinderea așezărilor omenești străvechi, succesiunea lor stratigrafică.

S-a procedat în acest scop la deschiderea unei secțiuni aproximativ pe mijlocul dealului, orientată pe direcția SV-NE și avînd lungimea de 50 m, iar lățimea de 1,50 m. Pe parcurs, în funcție de necesitatea dezvelirii unor complexe, s-au mai deschis trei casete. Suprafața săpată a totalizat 100 m².

*

Pe baza observării profilurilor șanțului și a casetelor deschise în timpul săpăturilor, s-a putut stabili următoarea stratigrafie³:

Peste pămîntul galben-lutos (solul viu) steril din punct de vedere arheologic, se găsește un strat de pămînt zgrunțuros brun-roșcat, cu o grosime medie de 0,40 m, bogat în materiale arheologice de tip Coțofeni. De la limita inferioară a acestui strat se adîncește groapa unui bordei aparținînd culturii Coțofeni, ceea ce dovedește un prim nivel de călcare. În acest strat de cultură s-au putut distinge coloristic două niveluri de locuire, din care cel de al doilea are slabe nuanțe de cenușiu-roșcat, destul de greu de surprins cu ochiul liber. În sprijinul acestei constatări vine și faptul că aproximativ la 0,20 m de primul ni-

vel de călcare (căruia îi este propriu bordeiul) s-a dezvelit o locuință de suprafață aparținând de asemenea culturii Coțofeni. Astfel, nivelul de călcare al acestei amenajări, marchează limita inferioară a celui de al doilea nivel.

Suprapus solului brun-roșcat, se află un strat de pământ brun-cenușiu humos, cu o grosime medie de 0,50 m, cuprinzând materiale arheologice aparținând perioadei timpurii a epocii bronzului, respectiv culturii Glina III. În cuprinsul acestui strat au putut fi surprinse trei niveluri de locuire, puse în evidență atât coloristic, cât și prin modul în care erau dispuse pe o orizontală unele complexe de fragmente ceramice și pietre "culcate" pe nivelurile de călcare respective. Al doilea nivel este de altfel bine delimitat prin trei locuințe de suprafață dezvelite în cursul săpăturilor.

Deasupra solului brun-cenușiu se află un strat remaniat cuprinzând, atât fragmente ceramice de tip Coțofeni, cât și fragmente de tip Glina III. Acest din urmă strat este suprapus la rândul său de stratul vegetal actual gros de circa 0,10 m.

*

În porțiunea nord-estică a șanțului a fost dezvelit un bordei care a putut fi cercetat în întregime în urma casetării laturii sud-estice a secțiunii. Bordeiul are un contur aproape rectangular cu colțurile rotunjite, cu o lungime de 2,70 m și o lățime de 2,30 m. De la nivelul deschiderii groapa se adâncește până în solul "viu" cu 0,70 m. Aproximativ în centrul ei se afla o alveolă cu un diametru de 0,40 m ce se adâncea aproximativ 0,05 m. Nu a fost sesizată o ardere a pereților acesteia. În ea, pe lângă cenușă și cărbuni în cantitate mare, se aflau oase de animale domestice, de mistreț și de păsări, precum și fragmente ceramice. Tot aici, in situ, se găseau grupate cochiliile a 60 de melci de grădină (*helix pomatia*)⁴.

În groapa bordeiului s-au descoperit unelte din silex, din oase de animale, o daltă⁵ din corn de cerb, un plantator din același material, precum și sfărâmături de cuarțit alături de câteva pietre de rfu⁶.

Fragmentele ceramice erau destul de numeroase; dintre acestea, unele au putut fi întregite. Un vas-căuș, specific culturii Coțofeni, decorat cu șnurul și având toarta suprafnălțată, a fost găsit intact (pl. 1/2); la adâncimea de 1,70 m spart in situ se afla un vas-askos (pl. 1/1a.b.o.). Alături de acestea nu mai fost întregit un căuș cutoartă suprafnălțată (pl. 1/3).

Pământul din zona bordeiului conținea numeroase fragmente de chirpici foarte împrăștiate, acestea făcând probabil parte din suprastructura bordeiului. De asemenea, pământul din perimetrul acestuia conținea și mici particule de cărbune.

Aproximativ la 15 m sud-vest de bordei, la adâncimea de 0,85 m a existat o locuință de mici dimensiuni pusă în evidență de chirpiciul și de fragmentele ceramice diseminate pe orizontală la adâncimea amintită.

Nu s-a putut determina conturul locuinței și nici vreo amenajare din interiorul acesteia. Inventarul era compus din două siloxuri atipice, un fragment de fusaiolă, câteva pietre de rfu, și din resturi ceramice din care a putut fi reconstituit parțial un vas amforă, caracteristic și el culturii Coțofeni⁷.

Unelte și materialul litic. Inventarul descoperit în cele două complexe, precum și în depunerea de cultură Coțofeni, cuprinde o cantitate relativ mică de unelte.

Din rândul materialului litic, menționăm 10 siloxuri atipice de culoare cafenie de diferite nuanțe, precum și sfărșmături de cuarțit masate într-un colț al bordeiului amintit.

Din oase de animale au fost lucrate împungătoare, precum și o serie de mici unelte (din așchii) folosite probabil la decorarea vaselor. O daltă din corn de cerb de mari dimensiuni a fost descoperită în bordei. Tot din materialul amintit este o unealtă păstrată fragmentar (pl.2/7). Partea ventrală a acesteia prezintă urme de folosire îndelungată⁸.

Două fragmente de fusaiole din lut ars, descoperite, una în locuința de suprafață și cealaltă în stratul de cultură, au forme discoidale aplatizate.

În a doua jumătate a secțiunii stratul de cultură Coțofeni își păstrează grosimea, însă scade frecvența materialului ceramic cu aproape 50%.

Ceramica. Aproape în totalitate, ceramica de tip Coțofeni de la Branș prezintă forme și ornamente specifice acestei culturi⁹, remarcându-se însă și elemente caracteristice acestei așezări.

Din punctul de vedere al tehnicii de preparare a pastei, ceramica poate fi împărțită în două mari categorii:

Prima categorie, este mai grosolană, lucrată din pastă conținând granule de calcar și paiete de mică. În unele cazuri au fost folosite și cioburi pisate foarte mărunț. În general, amestecul este bine frământat și ars la negru-cenușiu sau cenușiu cu reflexe cărămizii-portocalii. Într-o proporție mare, vasele au fost introduse într-o baie de lut, rezultând un slip, în general de culoare cărămizie-portocalie. Suprafețele exterioare, aproape în totalitatea lor, sînt aspre la pipăit; cele interioare sînt lustruite, unele cu destulă grijă. Predomină pereții relativ groși care își păstrează grosimea constantă la fiecare vas. Majoritatea acestor recipiente au fost decorate folosindu-se cu precădere incizia sau imprimarea. Categoria ceramică în discuție este foarte frecventă mai ales în primul nivel de locuire și reprezintă aici aproximativ 40% din întreaga cantitate de resturi ceramice, vasele fiind de mari dimensiuni.

A doua categorie cuprinde o ceramică "bună", neputîndu-se vorbi de o categorie "fină" în adevăratul înțeles al cuvîntului. În cadrul acestei grupe sînt cuprinse și câteva vase lucrate dintr-o pastă aproape lipsită de impurități, bine frământată și arsă uniform la negru-cenușiu,

lustruită. În amestec este folosit nisipul fin, mici granule de calcar și paiețe de mică. Pereții sînt relativ subțiri, cînd este vorba de vasele mari. Arderea puternică a conferit o rezistență deosebită unor vase. Numeroase sînt fragmentele a căror culoare este brună-cenușie, sau brună cu reflexe castanii, toate acestea marcînd întreaga grosime a pereților vaselor respective. Ceramica, specifică acestei culturi, de culoare cărămizie sau portocalie (în toată grosimea secțiunii) este prezentă într-un procent ridicat. Lustruirea suprafețelor tinde să se generalizeze, slipul constituind și la această categorie ceramică un element tehnic esențial, fiind lustruit de data aceasta cu multă atenție, mai ales în exteriorul vaselor. Acestea, sînt decorate într-un procent destul de mare, atît vasele mari, cît și cele mijlocii și mici.

Forme. Categoriile de vase sînt numeroase, pornind de la cănița caracteristică (căuș) (pl.1/2,3), castronul adînc de diferite dimensiuni (fig.1/2,3), strachina, vasul amforă, deosebit de caracteristic, pînă la marile vase de provizii. Acestea din urmă, după cum ne-o sugerează unele fragmente ceramice, au de cele mai multe ori gîtul ușor arcuit spre exterior (pl.1/5). Pe lîngă elementele locale, sălcuțene, predomină într-o oarecare măsură, așa-zisele forme sudice, cum sînt askosul (pl.1/1a,b,c), ceștile cu fundul rotund (fig.1/1), tortițe suprafnălțate bandate și buzele oblice¹⁰.

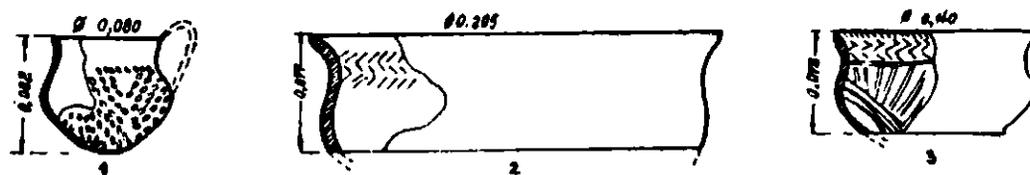

Fig. 1 - Vase de tip Coțofeni (reconstituite)

Se remarcă și "forme răsăritene"¹¹, cum ar fi strachina emisferică și buza ușor îngroșată spre interior, prezente însă într-un număr mic.

Askosul, găsit în bordei, întregit, are o formă evoluată, cu gît cilindric, cu gura largă piezișă ușor răsfrîntă în afară, de sub buză pornind o toartă bandată, care, după ce se arcuiește ușor, se prinde pe corpul vasului la o distanță de circa 10 cm. Pasta neagră-cenușie, cu ușoare reflexe castanii, are suprafețele lustruite. Decorul a fost executat folosindu-se tehnica inciziei; acesta acoperind întreaga suprafață a corpului vasului. La baza gîtului este incizată o linie circulară sub care se află o bandă formată din liniuțe oblice. De aici pornește restul decorului din linii paralele, dispuse în z.z-zag, legate două câte două prin hașuri, intercalate fiind de spații cruceate. Un askos fragmentar (pl.1/11) aproape similar cu primul, a fost găsit în nivelul superior (la adîncimea de 0,80-0,85 m) în locuința de suprafață. Și alte fragmente sugerează prezența tipului de vas în discuție (pl.1/6).

În nivelul inferior, cîteva fragmente amintesc forme locale, unele dintre acestea avînd gîtul scurt, drept (fig.2/1,2), cu gura foarte largă

și corpul emisferic. Vasele mijlocii și mici, cum ar fi căniile cu apucători arcuite pornite organic din buză, apar în evidență mai ales în primul nivel.

Destul de numeroase sînt castroanele și străchinile tronconice cu buza dreaptă, cu corpul ușor bombat, sau drept, cu gîtul drept sau, mai ales, arcuit în afară. Castroanele de dimensiuni mai mari au "creste" dezvoltate organic din buză și din umăr (fig. 3/1,2), unele fiind dispuse drept, altele oblice pe gîtul vasului. Cîteva dintre acestea sînt bine dezvoltate, sugerînd forma unei urechi umane (fig. 2/2). Aici, elementele sălcuțene sînt flagrante atît în pastă, cît și în tehnica de execuție a decorului¹² (fig. 2/1,2; fig. 4/1; pl. 1/4). Unele străchini au un profil în formă de T (buza tesită, înclinată oblic spre interior) (fig. 9/1).

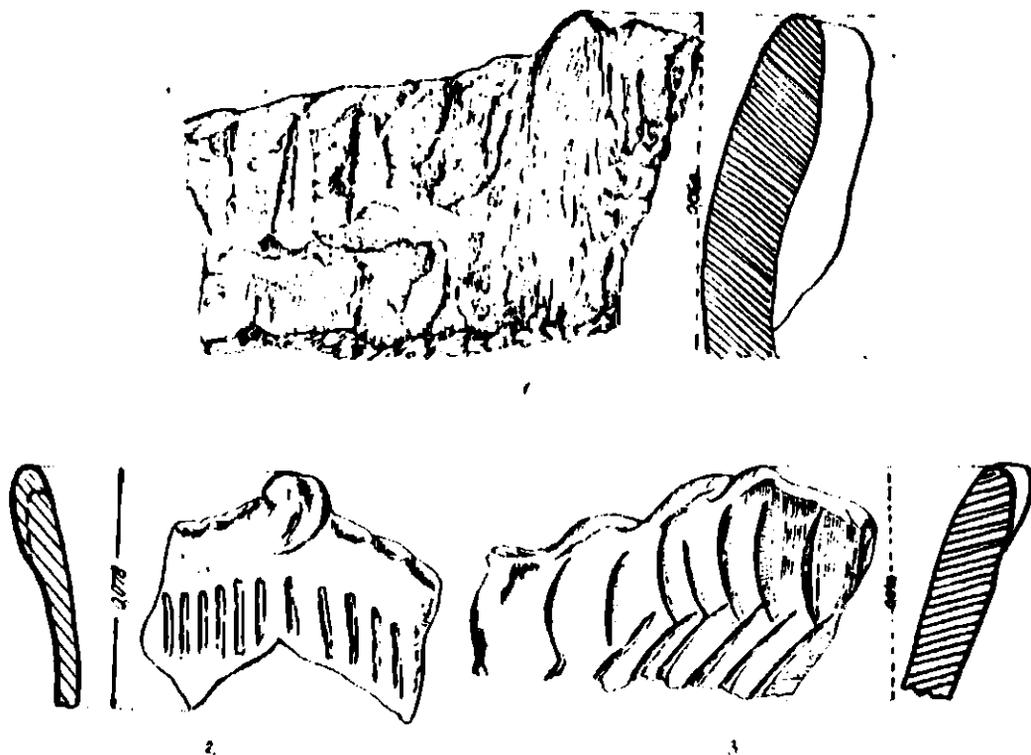
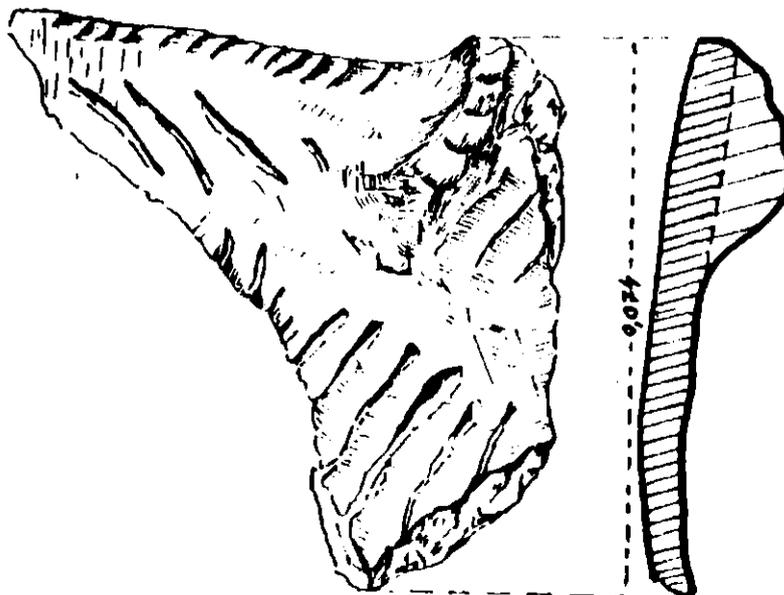

Fig. 2 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni specifice fazei I-a. Braneț

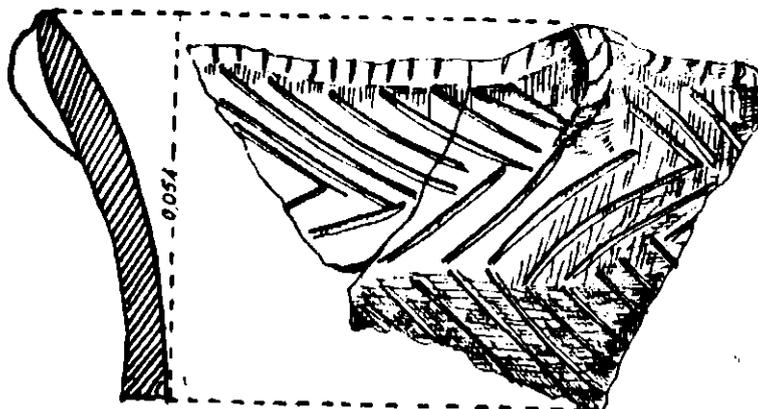
Ceașca tipică de diferite dimensiuni, cu toarta supraînălțată, buza dreaptă sau oblică și cu fundul rotund, apare în evidență într-un număr destul de mare¹³. Două dintre acestea au fost descoperite în bordei-ălături de vasul askos - altele, păstrîndu-se fragmentar în restul stratului de cultură (fig. 1/1). O cană-castron, cu gîtul înalt și gura arcuită spre exterior, are un corp imperceptibil bitronconic, iar fundul concav are marginile rotunjite. Suprafața exterioară de culoare cărămizie-portocalie, este decorată prin incizie cu motivul "brăduleț".

Torțile cel mai frecvent întâlnite, sînt cele bandate dezvoltate din marginea vasului (fig. 1/1) sau cele supraînălțate (pl. 1/2, 3). Pe vasele mari apar frecvent apucătorile verticale sau orizontale crestate sau alveolate (fig. 4/2; 6/2) sau cele oblice (fig. 3/2), dispuse în regiunea gîtului¹⁴. Torțile orizontale-tubulare se evidențiază pe unele amfore fiind dispuse, mai ales, pe diametrul maxim al acestora.

După cum s-a mai arătat, numeroase sînt vasele cu colțuri trase din buză, acestea, avînd un rol decorativ, dar și utilitar (fig. 5/1, 2; 6/1, 3; pl. 1/15).

1

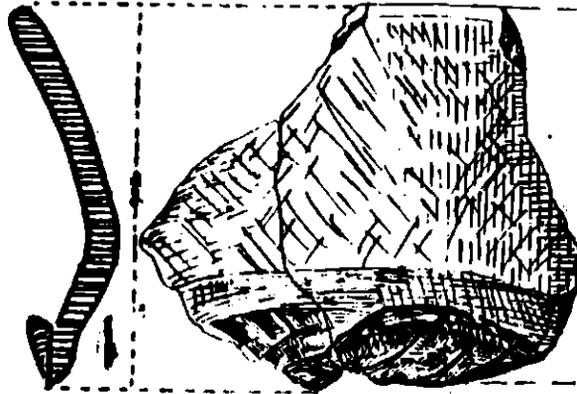
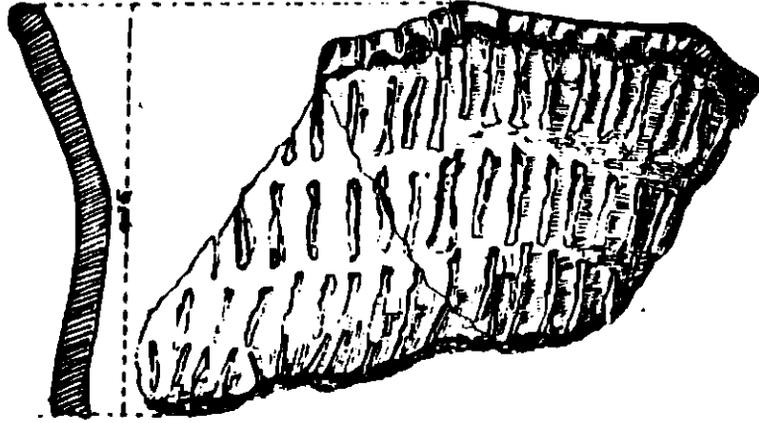

2

Fig. 3 - Fragmente de tip Coțofeni

Fundurile sînt drepte, cu un diametru mic, uneori cu tapă lăţită. Una dintre acestea din urmă, este alveolată circular.

Tehnica ornamentării este variată, folosindu-se aproape toate procedeele specifice acestei culturi¹⁵. Anumite procente par a indica o folosire mai mare sau mai mică a unui anume procedeu într-unul sau altul din cele două niveluri de locuire. Astfel, în primul nivel excelează fragmentele ceramice incizate sau imprimate cu un obiect ascuţit sau bont (pl.1/4; fig.7/1-4; 8/1,2), sau cu şnurul (pl.1/2; fig.1/1). Peste 50% din totalul ceramicii prezintă elemente de decor cu folosirea procedeeelor amintite¹⁶.

2

**Fig.4 - Fragmente de tip Coţofeni
specifice fazei I-a. Branş**

În cel de al doilea nivel, începe să se generalizeze și procedeul aplicării "boabelor de linte" (Linsenkeramik) (pl.1/6,8,10; fig.11/2-4), prezența sporadică a acestora fiind constatată încă în primul nivel.

Tehnica împunsăturilor succesive (Furchenstich), poate fi probată deocamdată numai pe două fragmente ceramice (pl.1/9), acestea aparținând în nivelul superior.

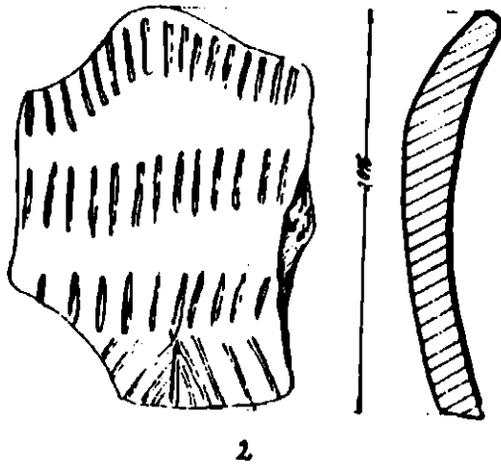
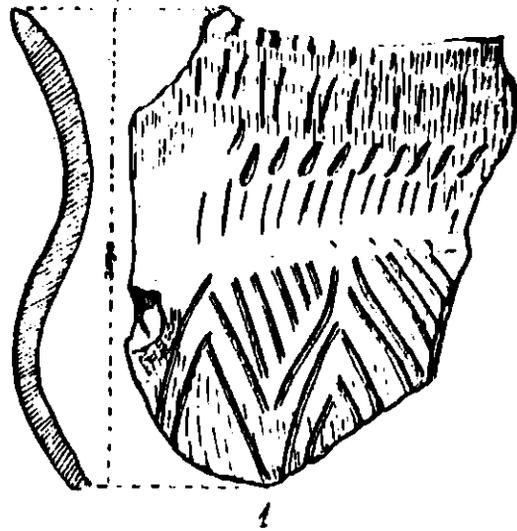

Fig.5 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni
cu colțuri trase din buză

Motivele ornamentale sînt de asemenea specifice culturii Coțofeni, fiind prezente aproape toate cele cunoscute pînă în prezent. Inciziile, creștăturile sau impresiunile sînt dispuse în benzi circulare compuse din liniuțe drepte sau oblice - etajate - pornind de pe buză sau imediat de sub aceasta (pl.1/5,13,15; fig.9/4,5), acoperind de multe ori întregul corp al vasului. Majoritatea buzelor sînt crestate sau alveolate

(fig.2/3; 3/2; 6/3; 7/1). Striurile neordonate (Besenstrich) apar mai ales pe fragmente din primul nivel.

Motivul în "solzi de pește"¹⁷ este dispus sub buza vasului, nelipsind de pe unele străchini.

Prin incizie este obținut și decorul cu "brăduleț", ordonat într-un rând sau mai multe (fig.9/1).

Dispuse în benzi circulare sînt impresiunile ușor alungite, aproape dreptunghiulare (fig.4/1), curbate (fig.2/3), sau cele care sugerează conturul unui pișcot (pl.1/15). Nu de multe ori, acestea se află în combinație cu incizia simplă, cu cea în sistem "căprior", sau cu benzile compuse din șanțulețe¹⁸ imprimate vertical sau oblic (fig.8/1,2). Alteori, aceste benzi circulare, alternează cu spațiile cruceate (pl.1/5; fig.6/2).

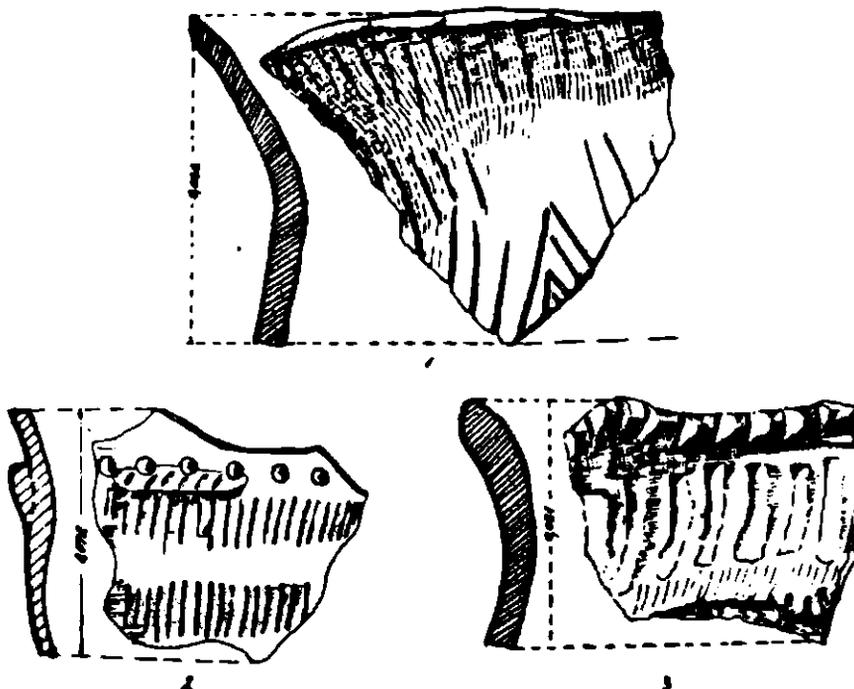

Fig.6 - Fragmente ceramice Coțofeni

Motivul penat (fig.5/2) se remarcă în ambele niveluri, fiind asociat cu șirurile circulare de impresiuni verticale, sau cu benzile hașurate dispuse în zig-zag.

Sistemul în "căpriori" este și el prezent (fig.10/1).

Nu lipsește motivul în "rețea" deținut prin incizii neordonate (fig.9/2).

Benzile care capătă aspectul unor scărițe¹⁹ reprezintă de fapt la Braneț "fundalul" peste care se va aplica pictura, destul de frecventă

de altfel în cadrul acestei culturi. Această tehnică se remarcă în cel de al doilea nivel de locuire.

Benzile mai înguste sau mai late de linii incizate, paralele și umplute cu hașuri două câte două (pl.1/1,6,11; fig.10/2) se pun în evidență mai ales în primul nivel de locuire; ele sînt asociate cu motivul penat, sau cu șirul circular de incizii. Benzile hașurate apar mai ales sub forma zig-zagului. Acestea, etajîndu-se, sînt intercalate de spațiile cruțate (p.1/1,11;fig.11/3). Pe askosul amintit, după felul cum este transpus motivul, el sugerează meandrul (pl.1/1a,b,c). Același ornament (zig-zagul) este incizat și pe askosul fragmentar (pl.1/11), la care, pe lîngă încrustația cu pastă albă, "boabele de linte" punctează vîrfurile unghiurilor. Fragmentele ceramice care sugerează alte forme askoidale, repetă motivul amintit, repetîndu-se și încrustația cu pastă albă. Vasul cu pereții portocalii aflat la adîncimea de 0,85 m în locuința de suprafață ne oferă același motiv, încrustat însă cu pastă galbenă²⁰.

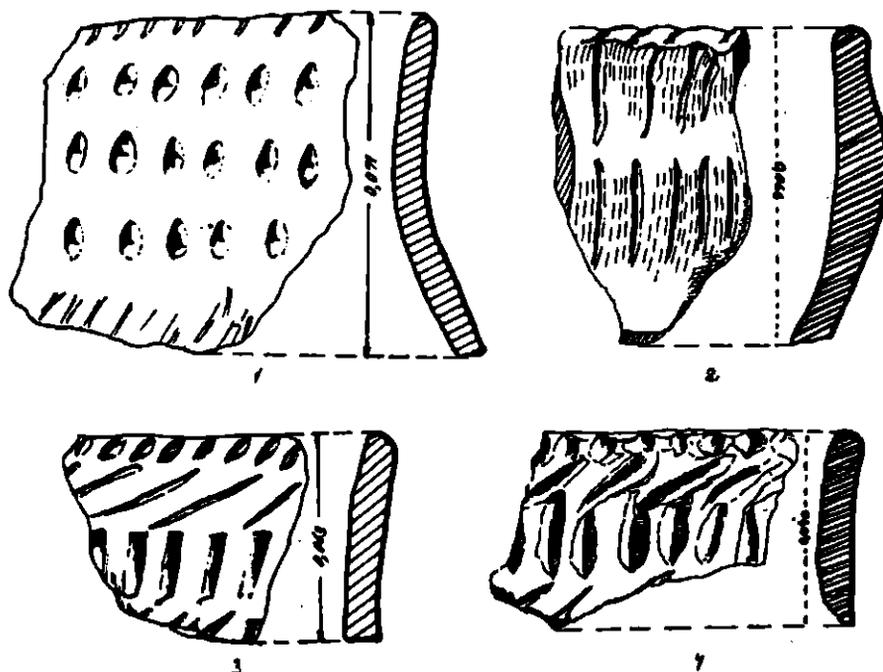
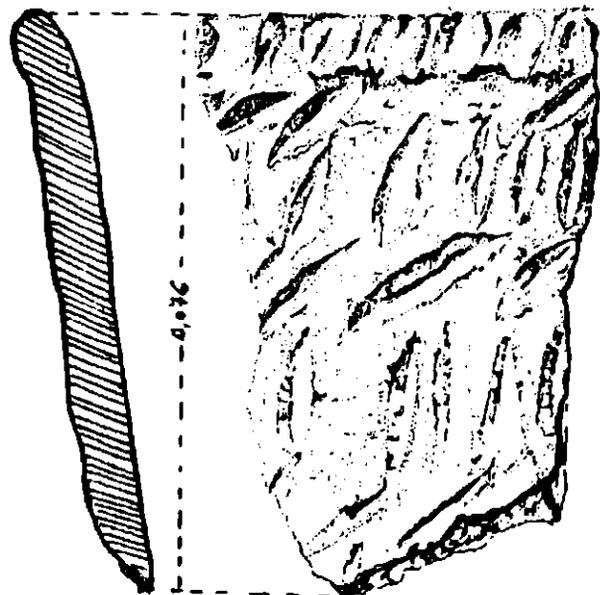

Fig.7 - Fragmente ceramice specifice fazei I-a Coțofeni

S-ar putea afirma că, la Branș, acest motiv ornamental este atât de frecvent, încît poate constitui una din caracteristicile ceramicii din așezarea respectivă, împreună cu cea a colțurilor trase din buzele vaselor.

Motivele incizate se mai asociază și cu alveolele obținute în manieră sălcuțeană²¹, acestea acoperind vasul aproape în totalitate, mai

ales cînd cele din urmă apar de sine stătătoare (pl.1/4). După cum s-a amintit, este frecventă alveolarea și creșterea buzei vaselor. În unele situații, această "alveolare" este realizată cu cea mai mare grijă și pricipere prin aplicarea pe buză a unui brfu ondulat (fig.11/1), foarte bine reliefat.

Motivele decorative obținute cu șnurul (pl.1/2,7) se află atât pe vasele mici cât și cele mijlocii. De obicei este folosit zig-zagul dispus astfel încît rezultă o rozetă sau un motiv cruciform pe fundul unor vase mici (pl.1/2). Pe un fragment ce sugerează un vas cu gîtul înalt-drept, și gura largă, decorul apare pe gît, formîndu-se circular șiruri orizontale și paralele de impresiuni cu șnurul; gura rotunjită este crestată pe marginea externă prin scurte imprimări cu același șnur (pl.1/7). Acest fragment de vas, prin cîteva caracteristici (pastă, formă, decor) oferă analogii cu unele recipiente descoperite în tumuli cu morminte ocromanice, vasul de la Ploiești-Triaș, jud. Prahova²², fiind cel mai apropiat din acest punct de vedere. Dar, analogii multiple se pot face cu ceramica șnurată din Europa Centrală.

În combinație cu motivele decorative amintite intră și "boabele de linte" aplicate de obicei pe umărul vaselor (fig.6/2; 11/2-4; pl.1/6,8,10). Aproape toate vasele astfel decorate sînt

caracteristice celui de al doilea nivel de locuire, fiind însă prezente sporadic cum s-a menționat și în primul nivel.

Tot ca element decorativ apare barbotina organizată (în vîrci) sau neorganizată, aceasta acoperind întreaga suprafață a vasului.

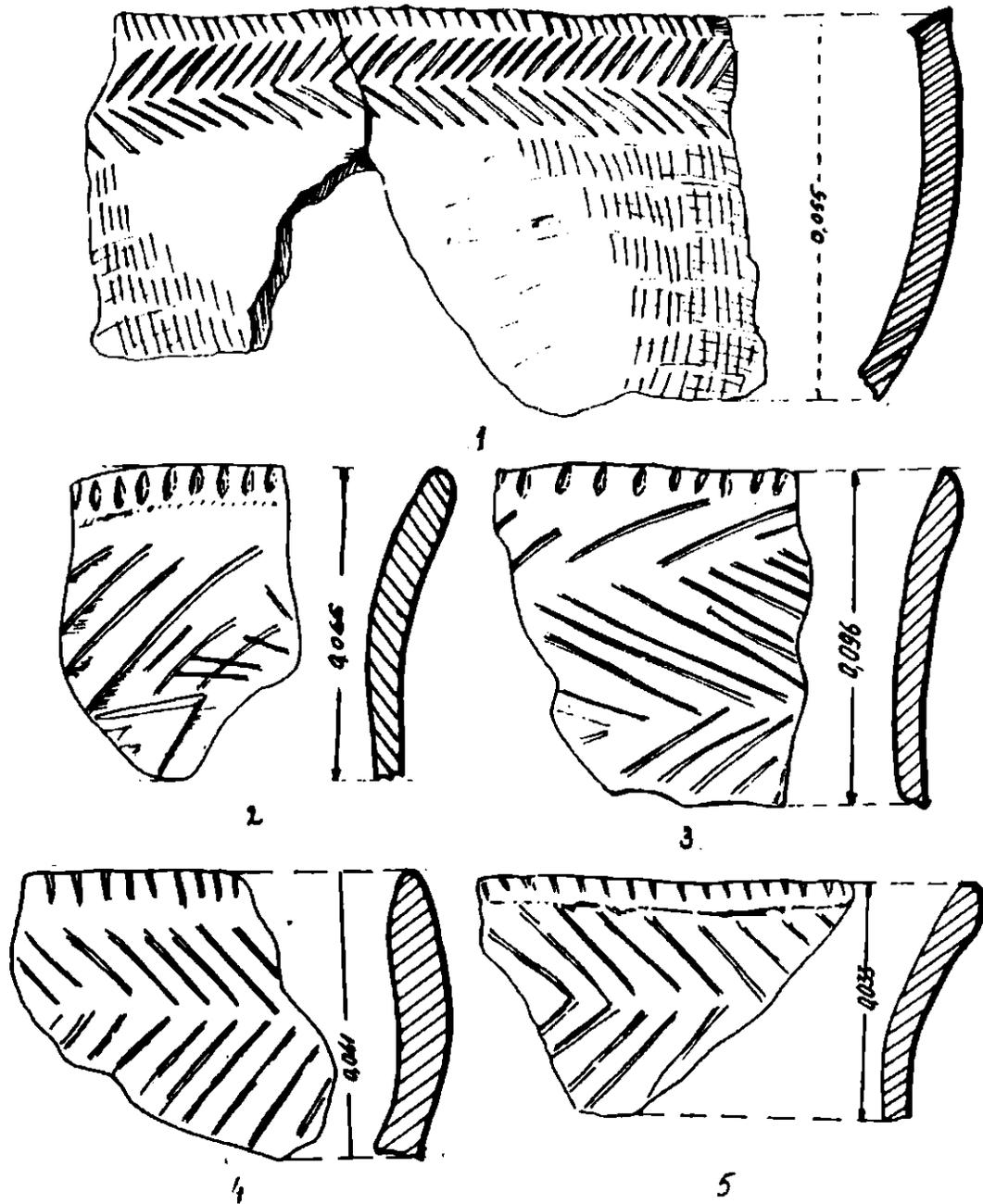

Fig.9 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni. Branș

*

Pe baza stratigrafiei și a tipologiei formelor, precum și a evoluției și frecvenței anumitor tehnici sau motive decorative, se pot trage unele concluzii. Astfel, reiese că stratul de cultură gros de circa 0,40 m cuprinde două niveluri de locuire, conținând fiecare caracteristici proprii nivelului, legate însă organic unul cu celălalt printr-o continuitate perfectă. Primul nivel apare dezvoltat din fondul local, și prezintă multe elemente sălcuțene și numeroase influențe sud-vestice. Factorul Cernavodă este și el prezent.

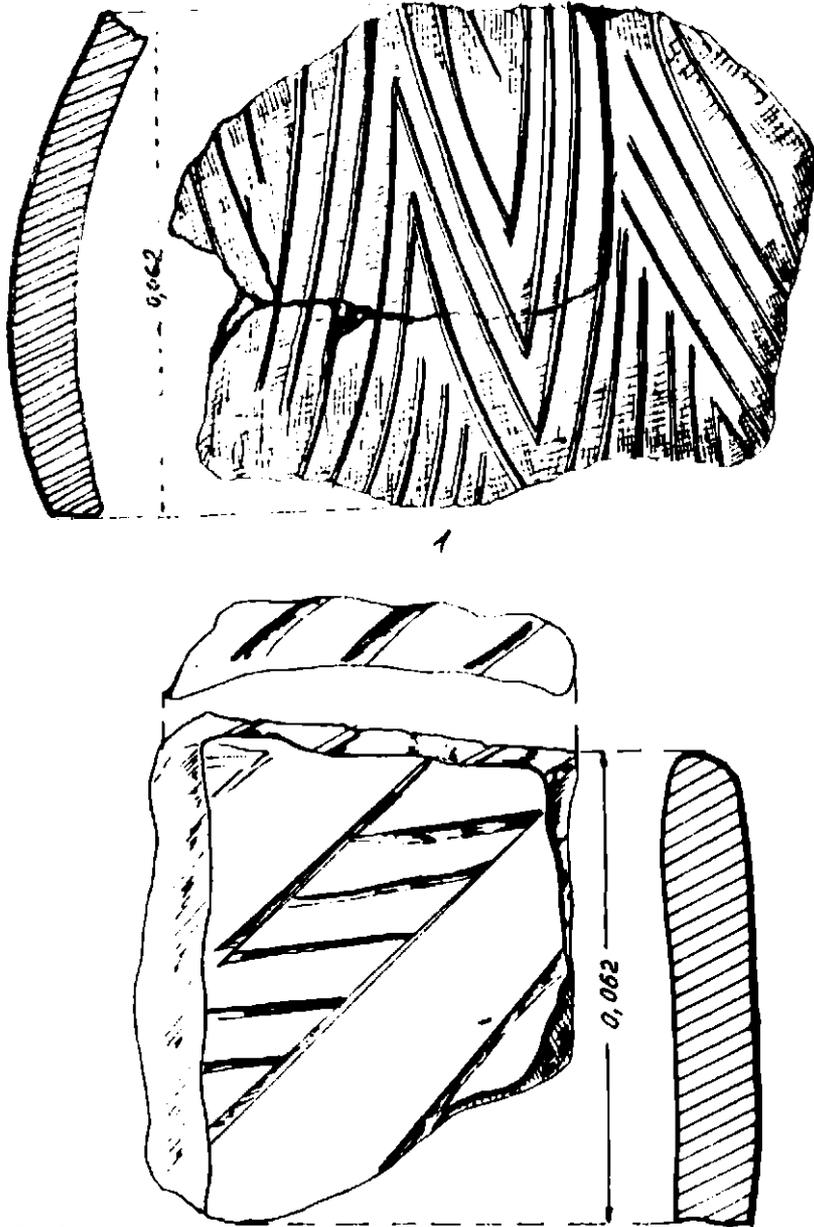

Fig.10 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni, specifice fazei a II-a. Branș

Cel de al doilea nivel de locuire se remarcă prin îmbogățirea motivelor decorative și a tehnicilor de ornamentare. Acum benzile hașurate fin se înmulțesc, devenind frecvent și decorul cu "boabe de linte", remarcându-se de asemenea sporadic și împunsăturile fine succesive.

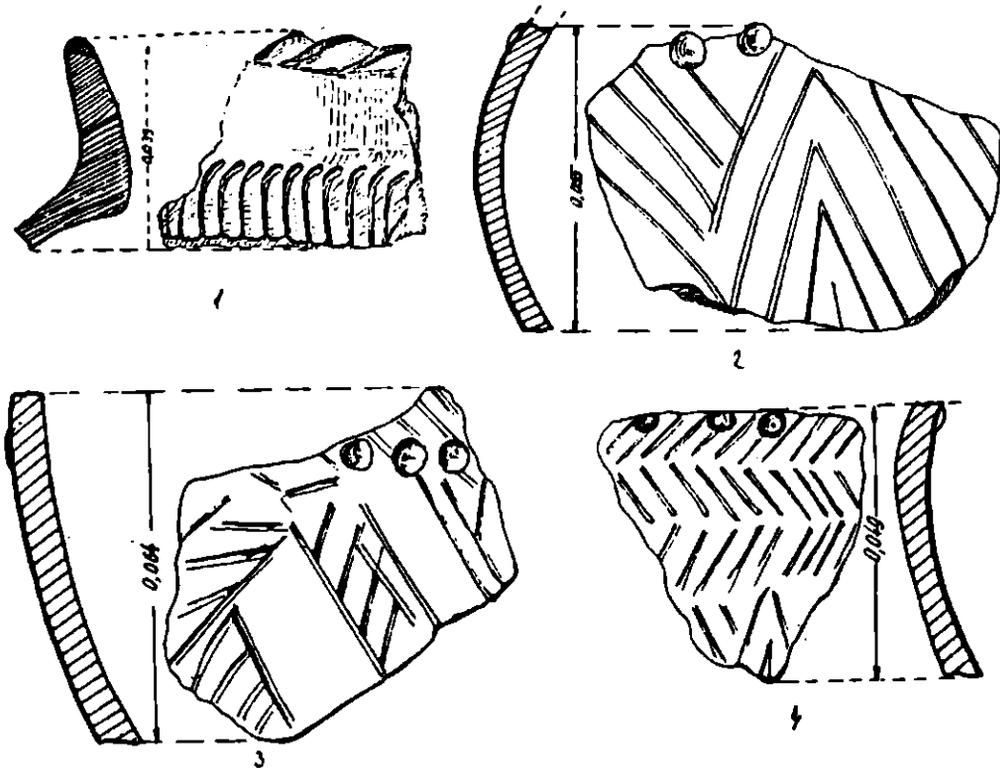

Fig.11 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni specifice fazei a II-a. Branet

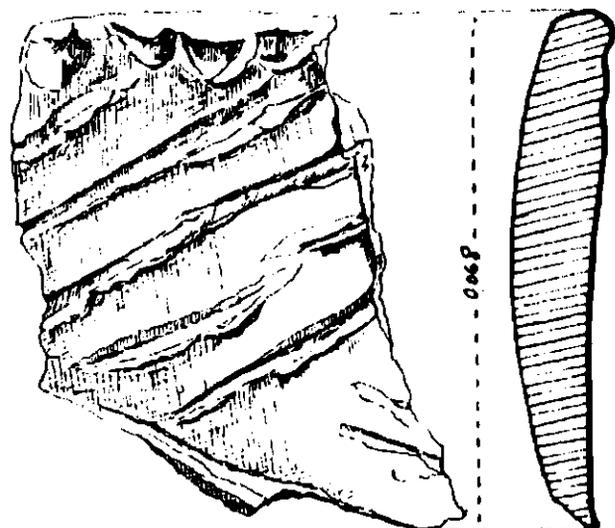
Askosul întregit, găsit în condiții stratigrafice bine precizate, atît prin formă, cît și prin tehnică și motive decorative se apropie de exemplarele descoperite la Cernavoda²³, Cîrna²⁴, Brăilița²⁵, cît și de cel descoperit la Govora-sat²⁶. Prin descoperirea acestui vas de la Branet, precum și a altor fragmente ce sugerează forme askoidale apare necesară o rediscutare a problemei controversate²⁷ a mormintelor tumulare cu ocră din Oltenia și Muntenia. Cadrul acestui raport nefiind adecvat, vom relua problema într-o lucrare viitoare.

*

Stratigrafic, fără cezură, urmează cultura Glina III care se suprapune cu un strat de cultură gros de aproximativ 0,50 m.

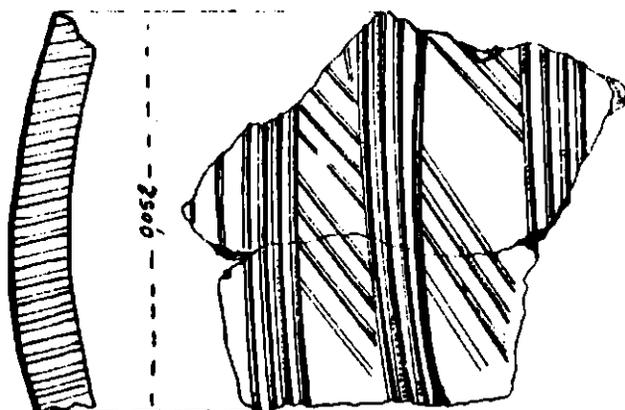
Această locuire din epoca timpurie a bronzului s-a materializat în dezvelirea a trei locuințe de suprafață aparținînd toate celui de al doi-

lea nivel din stratul Glina III. Ele aveau forme rectangulare, cu laturile lungi orientate pe axa nord-sud. Datorită lipsei gropilor de pari, precum și datorită chirpiciului foarte mărunțit și împrăștiat, suprafețele reale ale acestor locuințe nu au putut fi stabilite cu precizie. Nu s-au

găsit amenajări ale podelelor. Vetre nu au fost constatate; apar însă în interiorul fiecărei locuințe adâncituri ovale care conțin cenușă, fragmente de cărbuni, oase de animale și păsări, precum și resturi ceramice.

În cazul acestor amenajări se poate vorbi de locuințe de suprafață²⁸ cu caracter sezonier, cu pereți subțiri din nuiete legate cu chirpici, locuințe, a căror lungime nu depășea 3 m, iar lățimea 2 m.

Alături de inventarul arheologic curent constat, destul de bogat reprezentat prin unelte și fragmente ceramice, câteva pietre de rfu de mărime mijlocie marcau clar nivelul de călcare al acestor trei locuințe. Ele se aflau la distanțe aproximativ egale una de cealaltă. Astfel, prima locuință se afla la 4 m nord-vest de locuința nr.2 și la 4,5 m sud-vest de locuința nr.3, toate, aflate pe aceeași linie de referință (S.V-NE).

Locuința nr.1, are nivelul de călcare la adâncimea de 0,45 m, laturile lungi măsurînd 3 m, iar cele scurte 2 m.

Locuința nr.2, aflată la nord-estul celei precedente, la 4 m distanță, are nivelul de călcare la 0,45-0,50 m, laturile lungi de 2,80 m, iar cele scurte de 1,90 m, și reprezintă al doilea nivel în stratul de cultură Glina III. Această locuință suprapune bordeiul Coțofeni, dar nu nemijlocit, ci fiind despărțită de acesta prin cel de al doilea nivel Coțofeni și primul nivel Glina.

Fig.12 - Fragmente ceramice de tip Coțofeni

Locuința nr.3 are nivelul de călcare la 0,40-0,45 m, făcând parte tot din cel de al doilea nivel de locuire Glina III, și suprapune parțial locuința de suprafață Coțofeni, de care este despărțită însă de primul nivel glnoid. Și această amenajare de tip Glina III avea o lungime de aproximativ 3 m și o lățime de 2 m.

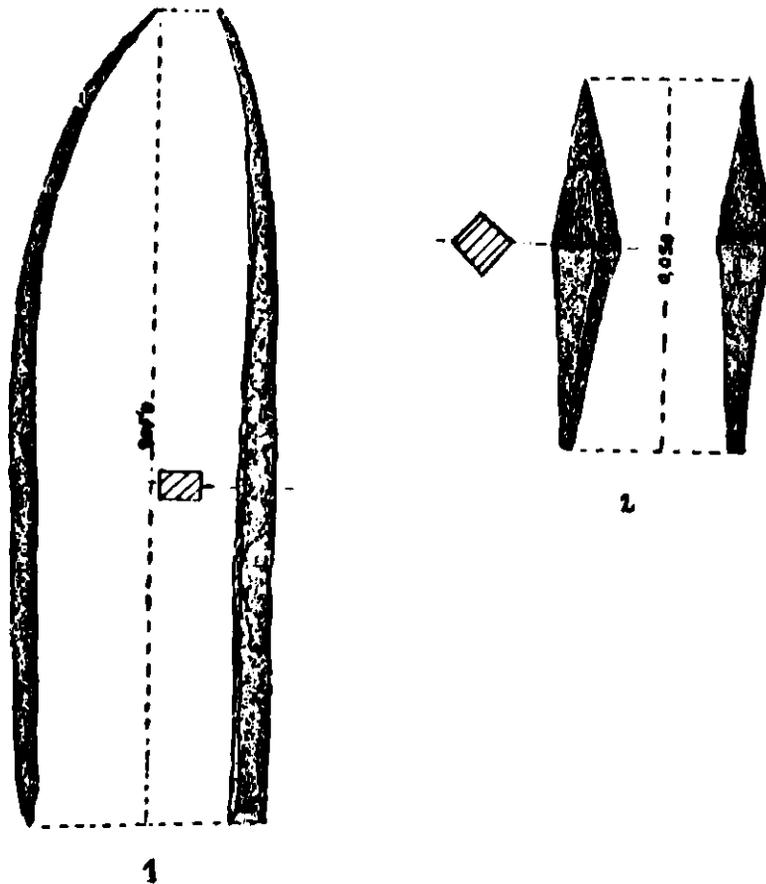

Fig.13 - Unelte din aramă din cadrul culturii Glina III

Inventarul celor trei adăposturi cuprinde un repertoriu destul de bogat de unelte din piatră și aramă, precum și numeroase fragmente ceramice, din care s-au putut reîntregi câteva vase.

Utilajul litic, poate fi menționat în primul rând prin cele 25 de silexuri de culoare cafeniu-deschis. Se remarcă prezența câtorva răzuitoare. Restul acestui utilaj este reprezentat de silexuri atipice.

Din rândul topoarelor șlefuite fac parte două fragmente (jumătăți) de exemplare cu gaură de înmănușare. Unul din aceste topoare a fost spart din vechime și refolosit ca frecător sau lustruitor după cum o atestă urmele de folosire a părții active²⁹. Lungimea brațului-topor care s-a păstrat este de 0,095 m, iar diametrul orificiului de 0,035 m. Sec-

țiunea transversală este dreptunghiulară. Celălalt exemplar este de dimensiuni mai mici, cu lungimea brațului-topor de 0,034 m și cu diametrul orificiului de 0,013 m. Tăișul este aproape intact, prezentând urme de folosire.

Toporul din granit (à rainures, groover) fără gaură de înmănușare (pl.2/2) găsit în locuința nr.1, are un tăiș lat și o muchie circulară, despărțită de corp printr-un șanț circular. Lungimea acestei piese este de 0,144 m, secțiunea transversală fiind cvasicirculară.

Astfel de topoare își găsesc cele mai bune analogii în Oltenia³⁰ în medii culturale de tip Coțofeni sau Glina III, cu locuri de descoperire incerte. Un asemenea exemplar a fost găsit și în cadrul culturii Tei³¹. În sudul Dunării, în Bulgaria, sînt semnalate de asemenea astfel de topoare pentru epoca bronzului timpuriu³². În Europa Centrală, s-au descoperit în cadrul complexului cultural Aunjetitz³³.

Tot din granit a fost lucrat un "topor" de mici dimensiuni fără gaură de înmănușare, cu lungimea de 0,064 m. Se pare că această unealtă era folosită pentru lustruit după cum o probează urmele de folosire a părții distale.

În locuințele nr.1 și nr.2, s-au descoperit două rîșnițe naviculare din gresie (fragmentare), precum și două frecătoare din același material (pl.2/7).

În repertoriul uneltelor din oase de animale, s-au constatat cîteva împungătoare de diferite dimensiuni. Din corn de cerb a fost realizat un plantator (pl.2/8) care a fost găsit în locuința nr.2.

Fusaiolele din lut ars, două întregi și alta fragmentară, sînt de formă discoidală aplatizate. În locuința nr.1 s-a aflat un fragment dintr-o greutate de lut ars pentru plasa de pescuit.

Locuința nr.2, cu un inventar mai bogat și mai variat, a cuprins și două dăltițe de aramă (fig.13/1,2) cu patină verde, bine conservate. Prima, ca o lungime de 0,050 m, prezintă ambele capete subțiate și mijlocul îngroșat, cu secțiunea patrată. Partea activă este ușor lățită, iar capătul opus este ascuțit.

Unelte similare cu cea descrisă mai sus s-au găsit la Băile Herculane, Peștera Hoților, jud. Caraș-Severin³⁴, în mediu cultural Sălcuța IV-Coțofeni, cît și în aspectul Schneckenberg A³⁵. În nord-estul Olteniei, la punctul Căzănești, jud. Vîlcea, s-a descoperit într-un context cultural de tip Coțofeni, un obiect întrucîtva asemănător³⁶.

Cel de al doilea exemplar, cu lungimea de 0,108 cm are secțiunea dreptunghiulară. Vîrful ascuțit este curbat, iar partea opusă este subțiată și lățită. Aria de răspîndire a acestor unelte este largă și sînt dovedite încă din neoliticul mijlociu. Analogii mai apropiate se găsesc în exemplarele descoperite la Ostrovul Simian și Ostrovul Corbului în cadrul culturii Sălcuța³⁷.

Cele două exemplare descoperite la Branet au fost realizate în tehnica baterii.

Materialul arheologic aparținând culturii Glina III, pe lângă unelele amintite, cuprinde fragmente ceramice, din care unele au putut fi întregite.

În general, după tehnica de prelucrare a pastei, se pot distinge două mari categorii: una care cuprinde o ceramică grosolană, iar cealaltă una de bună calitate.

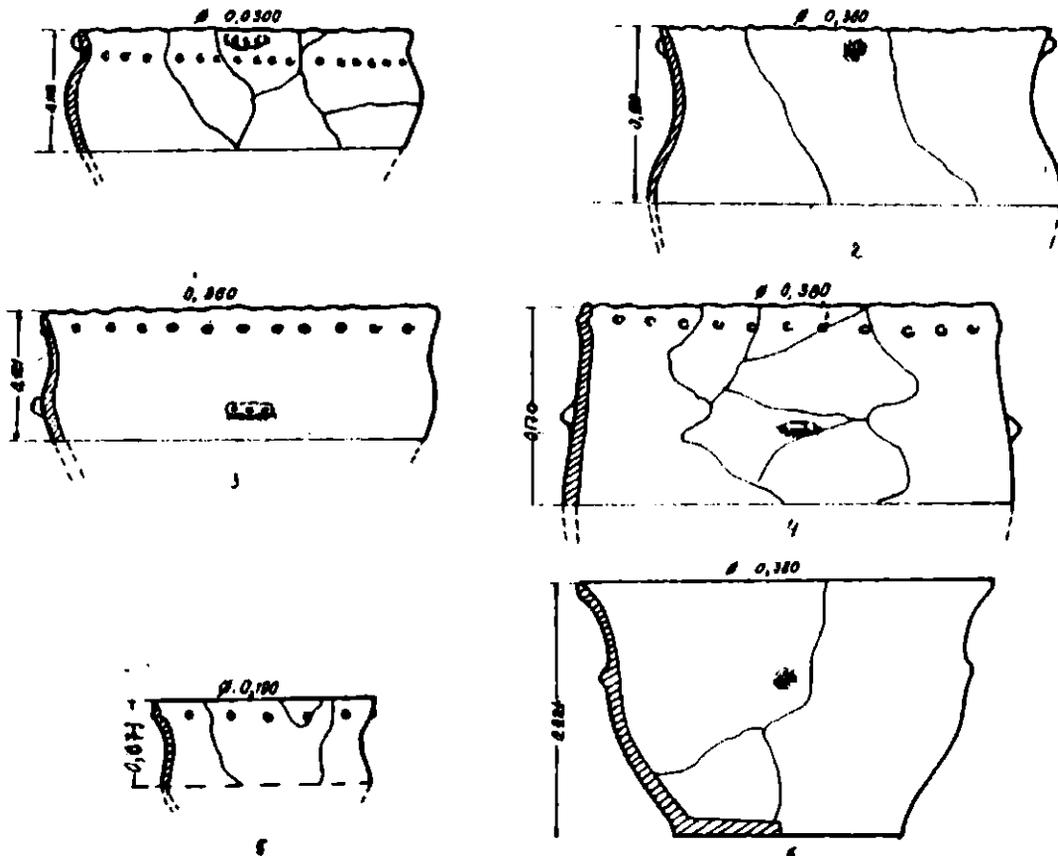

Fig. 14 - Vase de tip Glina III (reconstituirii)

Ceramica grosolană este lucrată dintr-o pastă care conține nisip, cioburi pisate mărunț, boabe de calcar, precum și paiețe de mică. Arderea s-a făcut la roșu-cărămiziu sau brun-roșcat cu diferite nuanțe. În spărtură, predomină culoarea brun-cenușie. Suprafețele exterioare sînt netezite fără o atenție specială. Majoritatea vaselor au fost introduse într-o emulsie de lut, care însă nu a putut acoperi asperitățile. În alte cazuri, recipientele sînt acoperite cu un strat mai gros de pastă

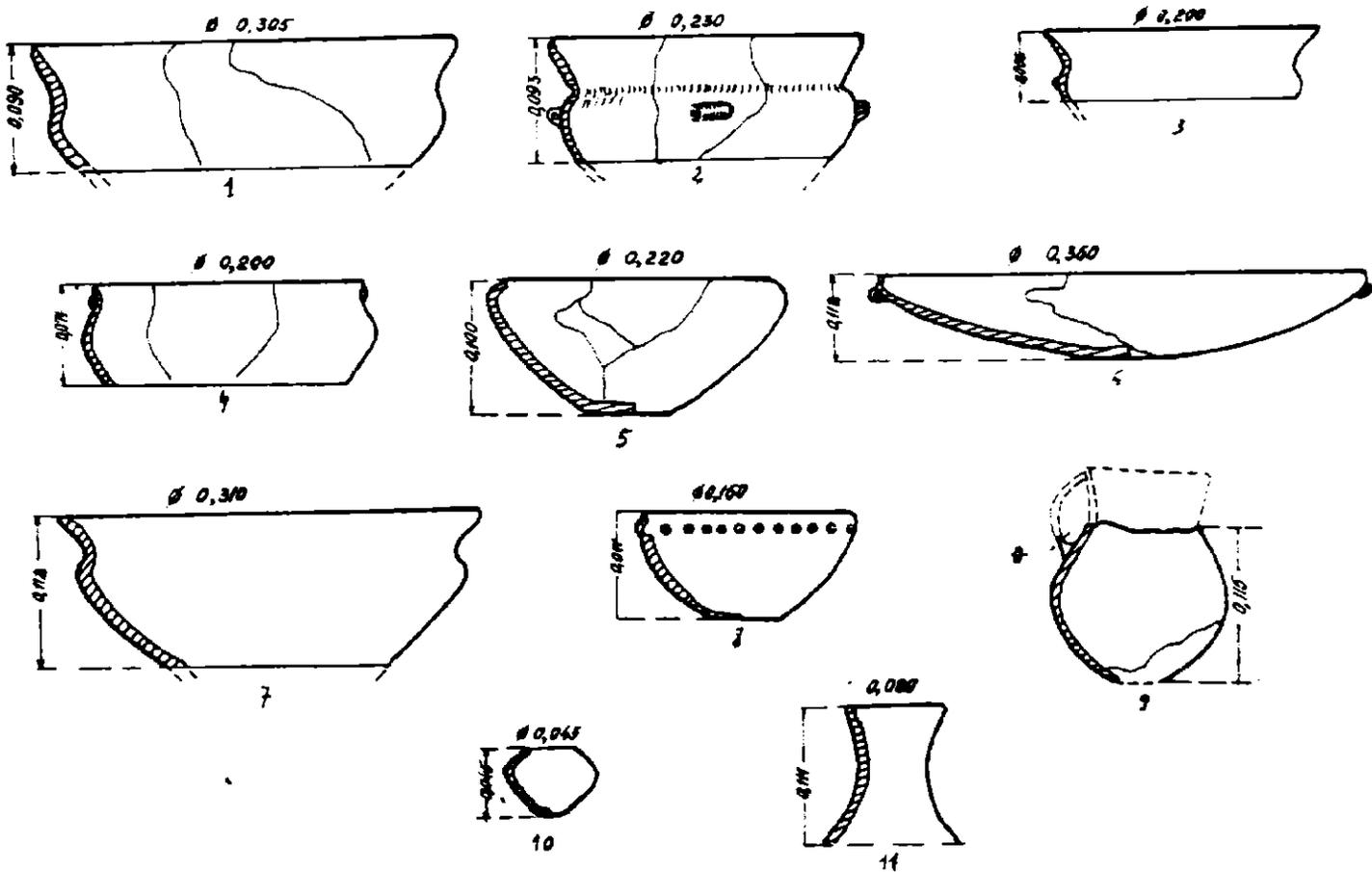

Fig.15 - Vase de tip Glina III (reconstituiri)

întinsă pe suprafața exterioară a vaselor cu vârful degetelor, realizându-se astfel dungii oblice ("vârți").

Ceramica de bună calitate este lucrată dintr-o pastă care conține nisip fin, paiețe de mică și granule de calcar. Amestecul este bine frământat, omogen și dens în spărtură, arderea făcându-se la negru-cenușiu cu nuanțe castanii sau cărămizii. Datorită arderii egale, pereții vaselor în toată secțiunea lor, prezintă o culoare uniformă. Majoritatea suprafețelor interioare și exterioare sînt netezite cu multă grijă sau lustruite.

Formele sînt variate, începînd cu vasele pahar, străchinile și castroanele sau micile cănițe cu gît înalt și evazat. Vasele de provizii de mari dimensiuni sînt numeroase predominînd cele cu profilul în S prelung. Pereții acestora sînt relativ groși, destul de rezistenți.

Un vas mare, întregit (pl.2/4), descoperit în locuința nr.2, are înălțimea de 0,530 m și diametrul gurii de 0,400 cm; gîtul este arcuit, gura evazată, buza ușor teșită prin alveolare. Corpul este mai bombat în registrul superior al vasului și se termină aproape oblic pe marginea unui fund plat, cu talpa ușor lățită. Decorul a fost realizat în tehnica "au repoussé", din care au rezultat găuri-butoni în șir circular, imediat sub buză. Pe umăr, sînt dispuse simetric patru proeminențe longitudinale alveolate.

Alte vase de mari dimensiuni au putut fi reconstituite parțial (fig. 14/1-3) și prezintă același profil în S prelung, cu gura largă evazată. Acestea sînt decorate fie cu șir de găuri-butoni (fig.14/3), fie cu alveole înșirate circular pe linia gîtului (fig.14/1). Așa-numitul vas-sac, cu gîtul imperceptibil schițat, cu gura largă trasă puțin spre interior și cu buza teșită prin alveolare, a fost găsit în nivelul de locuire inferior. Aici, decorul cu găuri-butoni este combinat cu decorul în vîrți. Toate aceste recipiente au apucători de diferite forme, dispuse imediat sub buză (fig.14/1) sau pe diametrul maxim al vasului (fig.14/3,4).

Un recipient, care se apropie de tipul vaselor borcan (fig.14/5), are o culoare portocaliu-cărămizie uniformă atît în exterior, cît și în spărtură. Gura largă (\varnothing 0,190) este terminată prin subțiere; sub buză se dezvoltă un șir de găuri-butoni.

Castroanele de dimensiuni mari, lucrate dintr-o pastă de bună calitate, se disting prin marea lor varietate (fig.14/6; 15/1,7), punîndu-se în evidență mai ales în primele două niveluri de locuire.

Vasul-castron de mari dimensiuni (fig.14/6) cu diametrul gurii de 0,380 m, are gîtul arcuit, gura largă trompetiformă. Butoni circulari marchează umărul bombat al vasului. Abundă și castroanele de dimensiuni mici și mijlocii (fig.15/3,4). Castronul reconstituit parțial, de culoare cărămizie (fig.15/4) are un gît scurt, gura dreaptă, corpul aproape bitronconic; imediat sub buză, creastă verticală; suprafețele bine netezite sînt aspre la pipăit.

Multe din aceste vase își găsesc analogii în ceramica fazei A a aspectului Schneckenberg³⁸ avînd gîtul arcuit și gura evazată trompe-

tiform (fig. 14/6; 15/1-3, 7). Alte castroane, într-un număr relativ mic, au gura arcuită spre interior, cu diametrul maxim marcat de umărul vasului; corpul este ușor curbat, fundul plat (fig. 15/5).

În seria străchinilor, (într-un număr mai redus) figurează un exemplar a cărui gură are diametrul de 0,360 m, cu buza arcuită spre interior și teșită orizontal. Pe diametrul maxim al vasului sînt dispuse două tortițe din bandă lată (fig. 15/6). Este lucrat dintr-o pastă de bună calitate de culoare cărămizie netezită cu mare grijă. Unele analogii pot fi găsite în ceramica culturii Sălcuța³⁹.

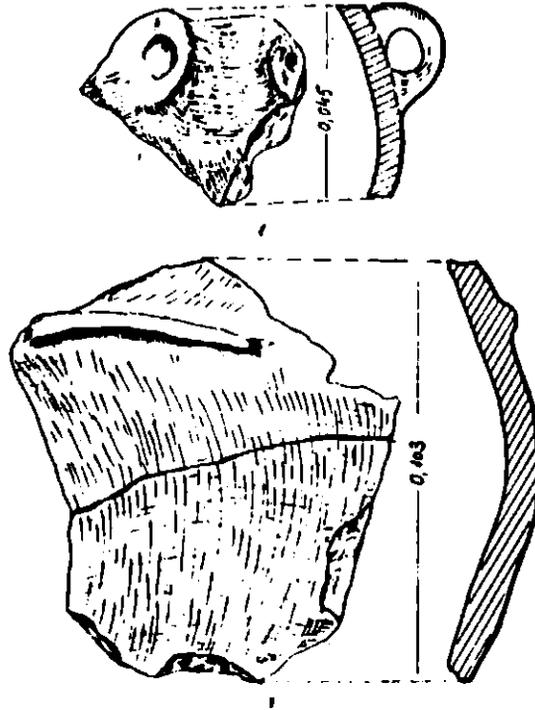
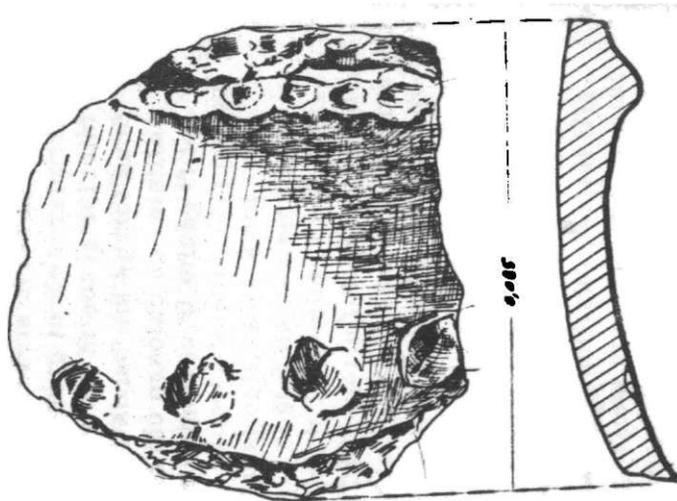
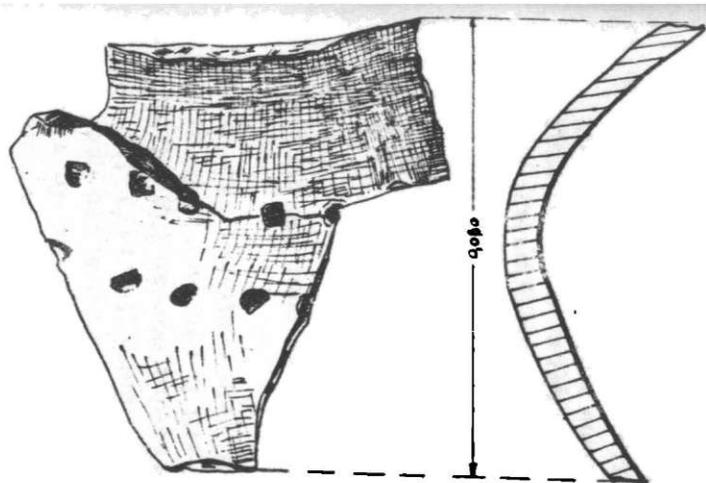

Fig. 16 - Fragmente ceramice de tip Glina

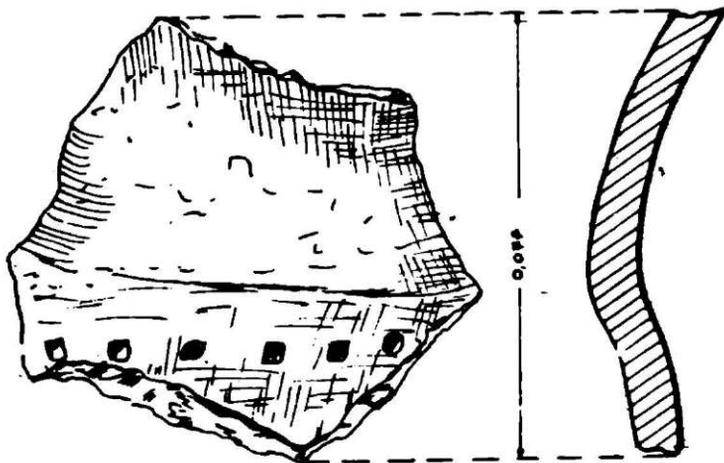
Strachina de mărime mijlocie cu diametrul gurii de 0,155 m (pl. 2/3) descoperită în locuința nr. 2, este lucrată dintr-o pastă de proastă calitate. Baia de lut fin în care a fost introdusă nu a putut acoperi asperitățile suprafețelor exterioare și interioare. Aceste suprafețe au fost lustruite totuși cu mare sfîngăcie. Vasul are gura puternic arcuită spre interior, a cărui buză se termină prin subțiere. Pe diametrul maxim, corespunzător umărului, se află patru apucători conice; corpul ușor curbat, mai mult tronconic, coboară aproape oblic, pe linia fundului plat. O strachină-bol (fig. 15/8), descoperită în locuința nr. 1, are buza dreaptă, ușor rotunjită; corpul emisferic și ambele suprafețe lus-

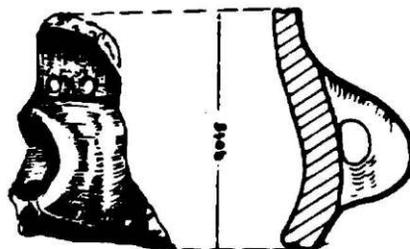
1

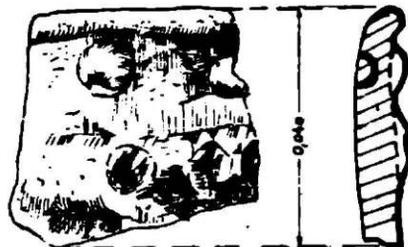
2

3

4

5

Fig.17 - Fragmente ceramice de tip Glina

truite. Decorul este realizat din șir de găuri-butoni, imediat sub buză.

Alte fragmente ceramice sugerează o serie de amfore cu pînțele sferice pe al căror corp apar torți tubulare sau tortițe mosor (fig.16/1) lucrate cu mare grijă. Un pahar, are gîtul înalt, ușor răsfrînt (fig. 15/11) sub formă de pînție. O ceșcuță de mici dimensiuni are corpul bitronconic (fig.15/10) – ambele vase, sînt lucrate dintr-o pastă de bună calitate.

Un alt vas, o amforetă (fig.15/9), cu suprafața exterioară cenușiu-cafanie, are un corp bitronconic, cu etajul inferior ușor arcuit, cu fundul rotunjit. De pe gîtul înalt pornește o toartă bandată ușor înclinată oblic.

La adîncimea de 0,25 m s-a găsit spartă in situ, un vas cu corp globular (pl.2/1). El este lucrat dintr-o pastă fină, arsă uniform la cărămiziu-deschis; gîtul este drept, iar din buza rotunjită pornește o toartă bandată, care, după ce se arcuiește ușor supraînălțîndu-se deasupra buzei se prinde pe umărul recipientului. Fundul este rotunjit.

Fundurile vaselor sînt în marea lor majoritate plate, cu rare excepții rotunjite (pl.2/1; fig.15/9,10), uneori cu talpa lătită.

Tortițele se prezintă într-o gamă variată, începînd cu cele tubulare (cilindrice), sau tortițele mosor prinse mai ales pe diametrul maxim al vaselor-amforă (fig.16/1). În unele cazuri, acestea, pornesc direct din buză înălțîndu-se puțin deasupra ei, avînd în porțiunea inferioară terminații spiralice. Toarta din bandă lată este frecventă, fiind dispusă ori pe diametrul maxim al vasului sau pe umărul acestuia, făcînd legătura cu buza recipientului (pl.2/1).

Nu lipsesc nici așa-zisele tortițe "false" prinse mai ales pe pînțele unor amfore de dimensiuni mici și mijlocii.

Apucăturile, sub forma unor proeminențe de diferite forme, sînt destul de frecvente. Acestea, apar fie sub aspectul unor protuberanțe alungite (uneori alungate), aplicate orizontal (fig.14/3; pl.2/4), fie sub forma unor creste verticale sau orizontale, drepte sau sinuoase (fig.15/4; 16/2).

Legat de ornamentarea ceramicii este modul de tratare al suprafețelor exterioare ale vaselor.

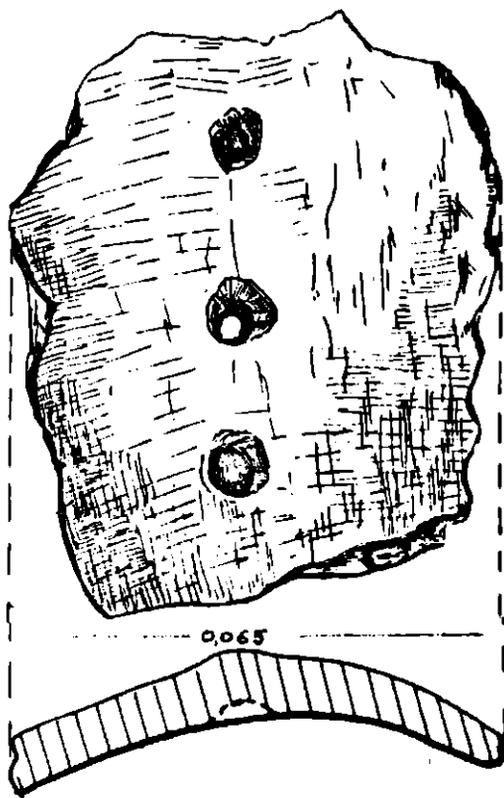
Distingem cîteva procedee:

a) Majoritatea vaselor au fost introduse într-o baie de lut, care însă nu a reușit să oprească reliefarea ingredientelor mai grosolane și a unor asperități. Această tehnică ar putea să aibă însă numai un rol utilitar, și anume acela de a "consolida" suprafețele vaselor.

b) Alte vase au fost introduse într-o baie de lut care a acoperit bine întreaga lor suprafață, obținîndu-se apoi cu vîrfurile degetelor dungi oblice (decorul în vîrci). Există vase pe a căror suprafață exterioară apare și barbotina neorganizată.

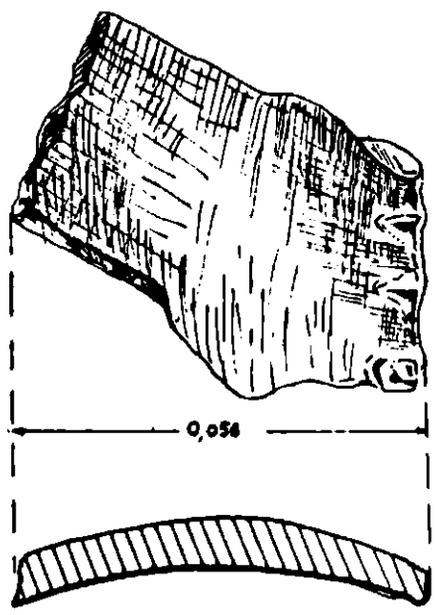
c) O a treia categorie, include vasele care după ce au fost acoperite cu un slip, au fost ori bine netezite, ori lustruite cu grijă.

Ornamentarea propriu-zisă se realizează prin mai multe proce-

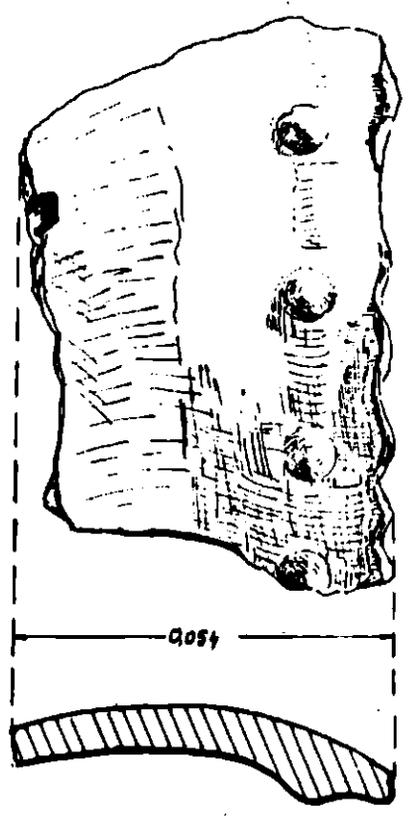

3

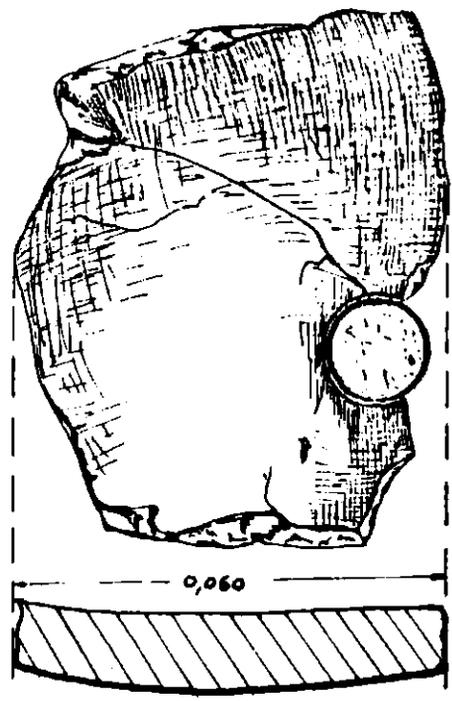
Fig. 18 Fragmente ceramice de tip China

1

2

4

dee. Unul fi constituie impresiunile obținute cu un obiect bont sau ascuțit, sau cu vârful degetelor.

Prin iepresiune cu vârful degetului sau cu un obiect bont, sînt realizate circular alveole pe umărul vasului sau pe pîntecele acestuia (fig. 14/1; 17/1).

Pe unele vase, de obicei pe umăr, apare circular șir de găuri (pe un rînd sau două) realizate cu un instrument cilindric (perfect rotund) (fig.17/2-4).

Deosebit de frecvente în primele niveluri de locuire sînt brfurile alveolate aplicate, bine reliefate (pl.2/6,10), sau brful alveolat obținut organic prin ridicarea (tragerea) pastei pe corpul vasului (fig.17/5), sau prin ridicarea pastei imediat sub buză (fig.18/1).

Găurile-butoni realizați în tehnica "au repoussé" devin mai frecvenți în nivelul superior de locuire. Șirul acestor elemente decorative este așezat de cele mai multe ori sub buză, sau, sporadic, pe gîtul vasului (fig.14/3-5; 18/2; pl.2/4).

Nu de multe ori este prezent și șirul de găuri-butoni realizați însă "invers", adică dinafară-înăuntru (fig.18/3). Alteori se poate constata perforarea peretelui vasului prin exercitarea presiunii dinafară-înăuntru.

În tehnica impresiunii a fost obținut decorul cu cerceuete imprimare (fig.18/4), întîlnit atît în aria Horodiștea-Foltești⁴⁰, cît și în cultura Cernavoda II⁴¹.

Pe umărul abia schițat al unui fragment ce sugerează un pahar cu gît înalt arcuit trompetiform, apare o incizie circulară, deasupra căreia se află un șir de scurte impresiuni verticale realizate cu un obiect ascuțit (pl.2/9).

În general predomină decorul obținut prin alveolare și crestarea buzei, sub care se dezvoltă circular șirul de găuri-butoni, de alveole sau brful alveolat (pl.2/4; fig.14/1,3,4; 18/2), mai ales în ultimul nivel de locuire. Pe unele fragmente apare combinația găurilor-butoni cu brful alveolat (fig.17/5).

Tot ca elemente decorative ar putea fi socotite proeminențele de diferite forme: ca simpli butoni, crestele orizontale bine reliefate și îngrijit lucrate, sau protuberanțele alungite și alveolate. Nu este exclus și rolul utilitar al acestora.

Plastica. În inventarul locuinței nr.2, s-a găsit și un idol din lut ars (pl.2/5), foarte stilizat, cu corpul în formă de clopot, gol în interior. Lucrat dintr-o pastă de culnare cărămie cu puternice ume de ardere secundară, acesta, are înălțimea de 0,075 m și diametrul bazei de 0,033 m. Capul ușor aplatizat ventro-dorsal, prezintă lateral cîte un orificiu care nu comunică unul cu celălalt. De sub linia gîtului abia schițat, pornește corpul în formă de clopot, cu partea ventrală mai dezvoltată. Linia spatelui, de la gît la bază, cade perpendicular pe marginea acesteia din urmă.

După forma bombată a părții ventrale, s-ar putea crede că avem de-a face cu un idol feminin, legat de cultul fecundității, reprezentând maternitatea.

*

După cum s-a amintit, în stratul de cultură aparținând culturii Glina III, s-au putut distinge stratigrafic trei niveluri de locuire, cel de aldoilea fiind determinat și prin locuințele de suprafață. Pe baza tipologiei formelor și a decorului, s-ar putea contura două faze:

Prima, corespunzătoare nivelului inferior, este reprezentată printre altele de numeroasele torți tubulare și de vasele cu brfuri alveolate dispuse imediat sub buză⁴². Tot în această fază, găurile-butoni realizați în tehnica "au repoussé" se găsesc într-un procent foarte mic, remarcându-se însă șirurile de găuri obținute prin împingerea pastei din afară-înăuntru ca în faza A a aspectului Schneckenberg⁴³.

În cea de a doua fază, careia îi corespunde nivelul al doilea și al treilea, șirul circular de găuri-butoni abundă pe aproape toate vasele mari și mijlocii. Repertoriul acestor vase cuprinde unele forme mult rotunjite, altele bitronconice. Unele elemente sugerează caracteristici ale culturii Verbicioara, sau a unor culturi din perioada mijlocie a epocii bronzului.

Deocamdată, s-ar putea afirma că așezarea de tip Glina III de la Branet se încadrează într-o etapă mijlocie și una târzie a respectivei culturi din perioada timpurie a epocii bronzului.

AUGUSTIN ULANICI

NOTE

- 1 O prezentare a stațiunii, precum și a descoperirilor de tip Coțofeni a constituit obiectul unei comunicări susținute în Sesiunea științifică a Muzeului de Istorie al R.S. României, decembrie 1973 (cf. Muzeul Național, II, 1975, (sub tipar).
- 2 Studii și cercetări de istorie veche (S.C.I.V.), VI, 3-4, 1955, p. 401-402; idem, IX, 1, 1958, p.142; I.H.CRISAN - Săpături arheologice și sondaje în valea mijlocie a Mureșului, în: Acta Musei Napocensis (A.M.N.), II, 1965, p.22.
- 3 Stratigrafia va căpăta o confirmare deplină, numai după cercetările viitoare, care vor permite și stabilirea unei stratigrafii orizontale.
- 4 Vezi și în "Materiale și cercetări arheologice" (Materiale ...), V, 1959, p.90; La Traian - Dealul Fântânilor jud. Neamț, "unele gropi rituale, pe lângă vase, oase de animale, cenușă, cărbune, conțin și

- sute de melci orfnduiți cu grijă ..." cf. S.MARINESCU - Cultura Precucuteni, E.A., 1974, p.171.
- 5 Unelte de acest tip abundă și în mediul cultural Sălcuța II-IV, cf. D.BERCIU - Contribuții la problemele neoliticului în România, Edit. Acad.R.S.R., 1961, p.224-231, fig.67/8 și 69/19.
 - 6 Pietrele de rfu, de mărime mijlocie au apărut destul de frecvent în ambele niveluri de locuire.
 - 7 Similitudini la Râpa Roșie-Sebeș, cf. ION ALBU - Așezarea Coțofeni de la Râpa Roșie-Sebeș, Apulum, VIII, 1968, p.95, fig.5/1-4.
 - 8 Probabil unelele respectivă reprezintă un lustruitor.
 - 9 H.SCHROLLER - Die Stein und Kupferzeit Siebenbürgens, Berlin, 1933, p.30-38; D.BERCIU - Arheologia preistorică a Olteniei, Craiova, 1939, p.77 și urm.; M.ROSKA - Die aenolitischen Funde von der Gattung Kolozskorpád I, in Erdely, în: Kozlemények, I, Cluj, 1941, p.44-99; ION NESTOR - Der Stand der Vorgeschichtforschung in Rumänien, în: Deutsches Archäologisches Institut, Berichte der Römisch - Germanischen Kommission (Ber.RGC), 22, 1933, p.61-68; S.C.I.V., IV, 3-4, 1955, p.401-404, fig.9/3 etc.; Istoria României, vol.I, Edit.Acad.R.P.R., 1966, p.79-82 și p.99-100; EUGEN COMȘA - Unele date referitoare la cultura Coțofeni în sud-estul Transilvaniei, în Cumidava, IV, 1970.
 - 10 GH.BICHIR - Un mormânt cu ocru la Cârna, S.C.I.V., 1, IX, 1958, p.195, nota 5 și p.109.
 - 11 D.BERCIU - Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre, București, 1966, p.135.
 - 12 D.BERCIU - Contribuții la problemele neoliticului..., p.327, fig. 150.
 - 13 S.C.I.V., 1, IX, 1958, p.109.
 - 14 Ca și la Cetea și Ighiel, jud.Alba, cf. Apulum II, 1943-1945, p.31 și urm.; vezi și N.HURȚUCHE - Cercetări arheologice la Brad, jud. Hunedoara, în: A.M.N., VI, 1969, p.439-449.
 - 15 Tehnica cft și motivele ornamentale sînt similare celor mai multe așezări din Oltenia și din sudul Transilvaniei (vezi nota 9).
 - 16 Aproape aceeași situație și la Sebeș, Râpa Roșie, în: op.cit., loc. cit.
 - 17 D.BERCIU - Arheologia preistorică ..., p.77.
 - 18 Idem, Contribuții..., p.128 și 309.
 - 19 Ca și la Țebea, jud. Hunedoara, cf. N.HARȚUCHE, în op.cit., loc. cit., fig.2/14.
 - 20 În Transilvania apare și încrustația cu roșu, cf. D.BERCIU - Arheologia preistorică ..., p. 90; la Sebeș, Râpa Roșie, încrustația cu alb pe împunsături succesive, cf. Apulum, VII, 1968, p.98.
 - 21 D.BERCIU, op.cit., p.229; vezi și Cîlnicul, în: S.C.I.V., 16, 2, 1965, p.324, nota 7.
 - 22 Cercetări Ion Nestor în anul 1940, cf. VLAD ZIRRA - Cultura pogrebenii s ohroi v Zacarpatschih oblastiah R.N.R., "Materiali i issledovaniia po arheologii iugo-zapada S.S.S.R., i RNR, Chi-

- șinev, 1960, p.97-125; Pentru periodizare vezi F.ANASTASIU, N. HARTUȚHE - Contribuții la problema înmormântărilor cu ocră, în: Revista Muzeelor, anul II, 1965, p.12. Semnificativă este încadrarea mormintelor de la Ploiești-Triaș, acestea fiind puse la sfârșitul etapei de tranziție spre epoca bronzului. În așezarea de la Brăneț, fragmentul amintit s-a aflat la adâncimea de 0,85 m, adâncime după care începe cu aproximație stratul de cultură Glina III.
- 23 ION NESTOR - Cercetări de preistorie la Cernavoda, extras din Analele Dobrogei, XVIII, 1937, p.12, fig.7.
- 24 GH.BICHIR - op.cit., p.102, fig.1; Materiale, V, 1959, p.276-277, fig.5/1; Dacia, II, 1925, p.62, fig.31/10; vezi și D.BERCIU - op.cit., p.79, fig.92.
- 25 Materiale, III, 1957, p.139-140, fig.11/2; Materiale, V, 1959, p.679, fig.5/2.
- 26 D.BERCIU - Zorile Istoriei..., p.135.
- 27 GH.BICHIR - op.cit., p.105 și urm.; EUGEN COMȘA - Quelques problemes concernant le neolithique final et la periode de transition à l'age du bronze dans les regions nord et ouest-pontiques, în: Balcanica, III, 1972, Beograd, p.59 și urm.
- 28 Așezări cu locuințe de suprafață sînt cunoscute la Glina, jud. Ilfov, cf. I.NESTOR, Dacia III-IV, 1933, p.228; la Ciurel și Mihai Vodă, jud. Ilfov, cf. S.MORINTZ - Materiale, VI, 1959, p.767; la Cuciu-lata, jud. Brașov, cf. GH.BICHIR - Dacia, NS, VI, 1962, p.89-91; la Crivăț, jud. Ilfov, cf. D.BERCIU, S.C.I.V., 17, 3, 1966, p.531, la Văcărești, jud. Dâmbovița, cf. ERSILIA TUDOR, Scripta Valachica, Tîrgoviște, 1972, p.94.
- 29 Un astfel de tip de topor a fost descoperit și în așezarea Glina de la Văcărești, cf. ERSILIA TUDOR, op.cit., p.106, fig.7/1.
- 30 D.BERCIU - Arheologia preistorică ..., p. 89, în: Materiale arheologice, I, Edit. Acad. R.P.R., 1953, pl. XII, B/1-4.
- 31 DINU V. ROSETTI - Civilizația de tip București, București, 1936, p.11, fig.86.
- 32 Izvestiia, Bull. de l'Inst. Arch. bulgare, 1928-1929, V, p.312, fig. 171.
- 33 G.CHILDE - The Danube, p.227 și fig.130; Pomatky Arch. XXXVIII, 1932, p.54, fig.35, pl. VIII/6-7, cf. D.BERCIU, op.cit., loc.cit.
- 34 Dacia, NS, XV, 1971, p.61, pl. XV/8.
- 35 ALFRED PROX - Die Schneckenburg Kultur, Kronstadt, 1941, Tafel XIII/5, 10.
- 36 S.C.I.V., tom.21, 3, 1970, p.485, fig.2/5.
- 37 D.BERCIU - op.cit., p.69, fig.80/1, 2; vezi și dăltița-împungătoare de bronz de la Giulești-Sîrbi, cf. V.LEAHU - Săpăturile arheologice de salvare de la Giulești-Sîrbi, în: Cercetări arheologice în București, I, 1963, p.192, fig.10; Idem, Cultura Tei, f.a., p.76, nota 2.
- 38 ALFRED PROX - op.cit., p.23, fig.7, 8.

- 39 D.BERCIU - Contribuții la problemele neoliticului ..., p. 313, fig. 142/2.
- 40 Dacia, IX-X, 1941-1944, p.142-153, fig.13/5.
- 41 D.BERCIU - op.cit., p.136, fig.18/5 și p.142.
- 42 Una din caracteristicile primului nivel de la Ciurel, cf. S.MORINTZ, GH. CANTACUZINO - Șantierul București, sectorul Ciurel, în Materiale..., V, 1959, p.635.
- 43 ALFRED PROX - op.cit., Tafel VIII/9; cf. M.CONSTANTINIU, P.I.PANAIT - O așezare din epoca bronzului la Roșu, în: Cercetări arheologice în București, I, 1963, p.315.

LES FOUILLES DE BRANET, DÉP.OLT

- Résumé -

La station archéologique Branet est située à 600 m N. du village du même nom, sur un promontoire qui s'intègre - dans la zone - dans la dernière cavité du Plateau Gétique.

Les fouilles ont donné deux couches de culture archéologique: la première, avec des matériaux de type Coțofeni de la période de transition vers l'époque du bronze, et la deuxième, avec des matériaux typiques de la culture Glina III, de la période du début de l'époque du bronze.

Dans la couche qui appartient à la culture Coțofeni, à deux niveaux d'habitat, ont été découvertes deux habitations. Dans la première, une demihutte, on a découvert à part des outils en pierre et os, aussi quelques vases entiers pouvant être reconstitués. On remarque spécialement un vase askos (pl.1/1 a, b, c) travaillé dans une pâte fine, de couleur noire-cendré aux reflets chatain. Le décor couvre toute la surface du corps du vase et est composé de lignes incisés, parallèles, disposées en zig-zag, liées deux par deux par des hâchures, étant intercalées d'espace vides.

Un askos fragmentaire, ressemblant au premier, a été découvert dans un niveau supérieur, dans la seconde habitation.

Comme suite de cette découverte de Branet, étant donné les certes conditions stratigraphiques, il résulte la nécessité de reprendre le problème controversé des sépultures tumulaires à ocre de l'Olténie et Muntenie.

Stratigraphiquement, sans césure, suit la culture Glina III qui se surpose avec une couche de culture épaisse de 0,50 m, dans la quelle on a pu observé trois niveaux d'habitat. Dans ceux-ci, à base de la typologie des formes et du décor, se contournent deux phases, chacune d'elles avec des caractéristiques propres. Le second niveau d'habitat a été déterminé par trois habitations de surface, avec un inventaire contenant nombreux outils agricoles en cornes de cerf, moulins à main, outils en os, en pierre et en cuivre. En même temps, à part les frag-

ments céramiques, parmi lesquels se trouvent quelques-uns pouvant être rendus complets, on a découvert aussi un idole antropomorphe en forme de cloche représentant le culte de la fécondité.

L'établissement de type Glina III de Branet s'encadre dans une étape moyenne et tardive de la dite culture de la période du début de l'époque du bronze.

Légende des figures

- Fig. 1 - Vases du type Coțofeni (reconstitués)
Fig. 2 - Fragments céramiques du types Coțofeni speciphiques à la phase I. Branet, dép.Olt
Fig. 3 - Fragments du type Coțofeni
Fig. 4 - Fragments du type Coțofeni, speciphiques à la phase I. Branet
Fig. 5 - Fragments céramiques du type Coțofeni, aux coins tirés du rebord
Fig. 6 - Fragments céramiques du type Coțofeni
Fig. 7 - Fragments céramiques speciphiques à la phase I de l'établissement de Branet
Fig. 8 - Fragments céramiques du type Coțofeni
Fig. 9 - Fragments céramiques speciphiques à la civilisation Coțofeni de Branet
Fig.10 - Fragments céramiques du type Coțofeni speciphiques à la phase II. Branet
Fig.11 - Fragments céramiques du type Coțofeni
Fig.12 - Fragments céramiques du type Coțofeni
Fig.13 - Outils en cuivre appartenent à la civilisation Glina III
Fig.14 - Vases du type Glina III (reconstitués)
Fig.15 - Vases du type Glina III (reconstitués)
Fig.16 - Fragments céramiques du type Glina
Fig.17 - Fragments céramiques du type Glina
Fig.18 - Fragments céramiques du type Glina
- Pl. 1 - Branet, dép. Olt. La civilisation Coțofeni. 1 a,b,c; askos; 2-3: vases découverts dans la hutte; 4-15: fragments céramiques du type Coțofeni
Pl. 2 - Branet, dép. Olt. La civilisation Glina III. 1, 3-4: Vases découverts dans les établissements de surfaces; 2, 7, 8: Outils en pierre et corne de cerf ; 5: idole anthropomorphe; 6, 9, 10: fragments céramiques

Pl. 1 - Branș, jud.Olt. Cultura Coțofeni: 1 a,b,c,: askos și
 2-3: vase descoperite în bordei; 4-15 fragmente ceramice

Pl. 2 - Branș, jud. Olt. Cultura Glină III. 1, 3-4: vase descoperite în locuințele de suprafață; 2, 7, 8: unelte de piatră și corn de cerb; 5: idol antropomorf; 6, 9, 10: fragmente ceramice